

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Vår ref.: 509.125/SLH/TH/2012/48
Hamar, 04.05.2012

Høringsuttalelse NOU 2012:2 Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU

Gjennom NOU 2012:2 er det lagt et viktig grunnlag for den videre debatten om Norges forhold til Europa. Norsk Vann hilser debatten velkommen og bidrar gjerne med våre erfaringer fra vann- og avløpsområdet. Vi mener bl.a. det er behov for at norske myndigheter spiller en mer aktiv rolle i påvirkning av EU-institusjonenes arbeid med regelverket, sørger for økt samhandling med norske interesseorganisasjoner om aktuelle norske posisjoner og sørger for tilfredsstillende utredning av konsekvensene av nytt regelverk.

Norsk Vann^{*)} viser til departementets høringsbrev datert 30.01.2012, med oppfordring til at høringsinstanser avgir vurderinger og synspunkter til «NOU 2012:2 Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU».

Norsk Vann vil berømme utvalget, leder av professor Sejersted, for en grundig og lærerik utredning, som gir en viktig plattform for den videre debatten om EØS-avtalen og Norges forhold til EU.

Norsk Vann vil som interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren komme med noen korte innspill og eksempler til utvalgte kapitler, som kan bidra til å utfylle bildet sett med vann- og avløpssektorens øyne.

Kort om vann- og avløpssektoren

Vann- og avløpssektorens tjenester er nødvendig for at samfunnet skal fungere og for den enkelte innbyggers helse og velvære. 1600 vannverk sørger for vannforsyningen til innbyggerne, mens 2600 avløpsanlegg sørger for å ta hånd om avløpet fra befolkningen. Det er i hovedsak kommunene og kommunalt eide selskaper som sørger for denne tjenesten til innbyggere og næringsliv, i tillegg til en del mindre andelsvannverk. Kommunenes tjenester må etter regelverket gjennomføres til selvkost, dvs. at gebyrene som kreves inn, i sin helhet går til å utføre tjenesteproduksjonen.

Til kapittel 7 «Gjennomføringen av EU/EØS-retten i norsk rett»

Om lag 70 % av sakene som behandles i kommunestyrene er berørt av EU-regler. På vann- og avløpsområdet går så å si alt EU-regelverk inn under EØS-avtalen og blir gjennomført i norsk lovgivning. Eksempelvis er EUs drikkevannsdirektiv, avløpsdirektiv og vanddirektiv gjennomført i hhv. den norske drikkevannsforskriften, forurensningsforskriften og vannforskriften.

Vesentlig ved innføring av alt nytt regelverk, både særnorsk regelverk og EU-regler, er at konsekvensene av nytt regelverk blir tilstrekkelig utredet iht. utredningsinstruksen (FOR-

2000-02-18 nr.108: Instruks om utredning av konsekvenser, foreleggelse og høring ved arbeidet med offentlige utredninger, forskrifter, proposisjoner og meldinger til Stortinget.)

Vi opplever at statlige myndigheter gang på gang synder mot utredningsinstruksen i dag. Statlige myndigheter har sin kompetanse og sitt hovedfokus på konsekvensene for statlige myndigheter – og har i mindre grad gode analyser av hva som blir konsekvensene for kommunesektoren.

Eksempelvis har arbeidet med gjennomføring av EUs vanndirektiv i norsk rett primært fokusert på kostnadene staten vil få med å administrere det nye regelverket – og ikke den store økonomiske og administrative byrden som pålegges kommunene og avløpssektoren. Dette er nærmere dokumentert i Norsk Vanns rapport B15/2011 "Vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunene og avløpsanleggene".

Norsk Vann vil be departementet vektlegge behovet for at statlige myndigheter i større grad følger utredningsinstruksen i sitt arbeid med å gjennomføre EU-regler i norsk rett. Det er videre behov for sterkere virkemidler for å sikre at kommunene blir hørt i arbeidet med utredning av konsekvensene for kommunesektoren av nytt EU-regelverk.

Til kapittel 9 «Medvirkning og påvirkning»

I NOU 2012:2 kapittel 9 er det drøftet muligheter og begrensninger for norsk påvirkning overfor EU-systemet.

Norsk Vann jobber aktivt med å påvirke regelverksutviklingen i EU gjennom deltakelse i den europeiske paraplyorganisasjonen EUREAU. I EUREAU har Norge de samme rettigheter som EU-landene. Vi opplever at våre synspunkter blir hørt i like stor grad som våre europeiske søsterorganisasjoner, og at det ikke er noen ulempe å representere et EFTA-land. Enkelte av Norsk Vanns medlemmer arbeider også innenfor andre europeiske organisasjoner, nettverk og EU-finansierte prosjekter innen vannsektoren (IWA, WssTP, Aqua Publica Europea , Prepared og TRUST), som har nær kontakt med EUs organer og bl.a. driver med informasjons- og påvirkningsarbeid. Heller ikke disse synes å oppleve noen forskjellsbehandling av Norge som EFTA-land.

Vi er imidlertid i liten grad kjent med norske myndigheters innsats på de samme områdene og hvilke posisjoner norske myndigheter arbeider for å oppnå gehør for. Vi tror norske myndigheter kan bli enda mer aktive i sin påvirkning overfor EU-institusjonene enn det vi opplever på vann- og avløpsområdet i dag. Vi mener det også er behov for økt informasjon fra statlige myndigheter til norske interesseorganisasjoner om prosesser som pågår, og at det etableres arenaer for økt samhandling mellom norske myndigheter og interesseorganisasjoner som Norsk Vann i EU-påvirkningen.

Vi ber på denne bakgrunn departementet fokusere på behovet for egnede arenaer og en bedre dialog mellom statlige myndigheter og interesseorganisasjoner som Norsk Vann i arbeidet med påvirkning av EU-institusjonene. Alle parter bør være tjent med at dette samarbeidet utvikles, for å kunne oppnå større gjennomslag for norske posisjoner.

Til kapittel 15 «Næringspolitikk»

Et eksempel på EU-regler som er mye fremme i den norske, offentlige debatt, er reglene om offentlige anskaffelser, som er nærmere drøftet av utvalget i kapittel 15.6 og for kommunesektoren konkret i kapittel 18 «Distrikts- og regionalpolitikk». Det er gitt følgende oppsummering innledningsvis i kapittel 15.1 «Hovedtrekk»:

«Den kritikken som rettes mot EØS-avtalens anskaffelsesregler rammer ved nærmere ettersyn ofte først og fremst de supplerende norske reglene, som et enstemmig Storting har vedtatt.»

Norsk Vann vil trekke frem et eksempel på et særnorsk grep i anskaffelsesregelverket, som ikke har vært heldig: I 2005 vedtok Moderniseringsdepartementet å overføre kommunale vann- og avløpsvirksomheter fra forskrift om innkjøp i forsyningssektorene til forskrift om

offentlige anskaffelser. I høringsrunden forut gikk en rekke høringsinstanser, som Norsk Vann (den gang NORVAR), Kommunenes Sentralforbund, Oslo kommune, Bergen kommune, NHO og Den norske advokatforening, imot en særnorsk overføring av kommunale vann- og avløpsvirksomheter til klassisk sektor i innkjøpsammenheng. Det ble bl.a. pekt på at:

«Det vil bli brukt vesentlig mer ressurser til anskaffelsesprosedyrer; ressurser som man ikke kan forvente vil resultere i bedre anskaffelser. Tvert i mot kan man forvente til dels dårligere kvalitative anskaffelser, med de konsekvenser det vil ha for kostnadsnivået i det lange løp. Det vil dessuten medføre en urimelig forskjellsbehandling av VA-virksomheter som har forskjellig organiseringsform, men som gjennomfører samme slags tjenester overfor befolkning og næringsliv. Det vil også gjøre Norge til et "annerledesland" med hensyn til implementering av EUs innkjøpsdirektiver.»

I skrivende stund er EU-kommisjonens forslag til nytt anskaffelsesregelverk til behandling. Basert på våre eksempler i denne høringen, ber Norsk Vann om at norske myndigheter ivaretar følgende hensyn i sitt arbeid med EUs anskaffelsesregelverk:

- spiller en aktiv rolle i påvirkning av EU-institusjonenes arbeid med regelverket
- sørger for samhandling med norske interesseorganisasjoner om aktuelle norske posisjoner
- sørger for tilfredsstillende utredning av konsekvensene av nytt regelverk, også for kommunesektoren
- avviker særnorske krav som beviselig kun har ulemper for norske kommuner

Avsluttende kommentar

Gjennom NOU 2012:2 er det lagt et viktig grunnlag for den videre debatten om Norges forhold til Europa. Norsk Vann hilser debatten velkommen og bidrar gjerne med våre erfaringer fra vann- og avløpsområdet. Dette høringsinnspillet viser noen utvalgte eksempler på problemstillinger og forbedringspunkter, slik vi ser det. Vi bidrar gjerne med utdypende informasjon, hvis det skulle være ønske om det.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Einar Melheim
Direktør
(sign.)

Toril Hofshagen

Kopi til: KS

**)Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vann- og avløpssektoren. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å sikre sektoren gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide VA-selskaper, kommunenes driftsassistanser for VA og noen private andelsvannverk. Norsk Vann representerer 360 kommuner med ca 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS.*